

ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА ПРИ СВРЪХЗАДЪЛЖЕНОСТ НА ФИЗИЧЕСКИТЕ ЛИЦА

Цел

Чл. 1. Целта на закона е да прекрати състоянието на свръхзадълженост на длъжници – физически лица.

Обхват

Чл. 2. (1) Законът се прилага за длъжници - физически лица, които са „местно лице“ по смисъла на Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

(2) Законът не се прилага за еднолични търговци и за неограничено отговорни съдружници.

Добросъвестност

Чл. 3. (1) Защита при свръхзадълженост може да поиска длъжник, който е добросъвестен. Смята се за недобросъвестен длъжник, който е изпаднал в свръхзадълженост в резултат на извършено от него умишлено престъпление, станал е свръхзадължен преднамерено, поел е задължение без намерение да го изпълни или за да увреди кредитор, или е станал свръхзадължен поради разточителство.

(2) Защита може да получи длъжник, който по реда на този закон добросъвестно остави на разположение на кредиторите за удовлетворяване на вземанията им цялото си имущество и бъдещите доходи за три години, с изключение на несеквестрируемите имущество и доходи.

(3) Защита при свръхзадълженост по този закон може да получи физическо лице със задължения в размер 5000.00 лв.

Свърхзадълженост

Чл. 4. (1) Длъжникът е свърхзадължен, когато неговото имущество и разумно очакваните доходи не са достатъчни, за да покрият паричните му задължения. Несъответствието трябва да бъде значително и очевидно.

(2) Несъответствието е значително и очевидно, когато е налице превишаване на задълженията над стойността на имуществото и очакваните доходи с повече от 1/3.

Компетентен съд

Чл.5. (1) Компетентен по допускане на защитата при свърхзадълженост на физическите лица по този закон е районният съд по настоящ адрес на длъжника.

(2) Съдът разглежда молбата за защита при свърхзадълженост по реда на Част шеста, Глава четиридесет и девета от Гражданския процесуален кодекс. Всички срокове в производството текат от обявяване на акта в особения регистър.

Освобождаване от държавни такси. Правна помощ.

Чл. 6. (1) В производството по защита от свърхзадълженост от длъжника не се събират държавни такси.

(2) Длъжникът има право на безплатна правна помощ.

Откриване на производството

Чл.7. (1) Производство за поставяне под защита при свърхзадълженост се открива с подаването на писмена молба от длъжника до съда по образец, утвърден от министъра на правосъдието.

(2) Към молбата си длъжникът прилага декларация по образец, утвърден от министъра на правосъдието за:

1. всички притежавани от длъжника недвижими и движими имущества, включително парични средства, сметки в банки и вземания, участия в дружества, ценни книги, интелектуална собственост – патенти, търговски марки, полезни модели, авторски права и права, подобни на авторските, превозни средства, ценни предмети и други, с посочване на приблизителната им стойност, а за недвижимите имоти – и данъчната оценка;

2. получените доходи от всякакво естество през последните три години, включително от трудови договори, издръжка, дивиденди, тантиеми, наеми и аренды, ренти, продажба или отстъпване на права върху обекти на интелектуална собственост, продажба на движими и недвижими вещи,

включително предмети на изкуствата и антикварни ценности, доходи от селско стопанство, от упражняване на занаят и инцидентни доходи от всякакво естество;

3. кредиторите, с посочване на адресите, вида, размера и обезпеченията на вземанията им;

4. длъжниците, с посочване на адресите, вида, размера и обезпеченията на задълженията им;

5. имуществото, на длъжника, съпругеска имуществена общност –една втора част от вещите, правата върху вещи и паричните влогове;

6. несеквестрируемите вещи по чл. 444 от ГПК;

7. несеквестрируемите доходи по чл. 446 от ГПК;

8. задълженията за издръжка;

9. заведените от длъжника дела с имуществен интерес и изпълнителни производства;

10. заведените срещу длъжника дела с имуществен интерес и изпълнителни производства;

11. извършените разпоредителни сделки с имущество на обща стойност повече от 10 000 лв. за период от една година преди подаване на молбата за защита;

12. наличие на предходни решения за поставяне под защита при свръхзадълженост.

(3) Към молбата длъжникът прилага опис и преписи от документите, удостоверяващи правата му върху притежаваното имущество, както и списък на правата и вещите, за които няма документи и такива се изискват по закон. Длъжникът трябва да съхранява документите, удостоверяващи правата му и да ги предоставя по нареждане на съд или съдебен изпълнител.

(4) Не подлежат на деклариране права и вещи с единична стойност по-малко от стойността на $\frac{1}{2}$ минимална работна заплата, освен ако са част от съвкупност с обща стойност над $\frac{1}{2}$ минимална работна заплата (колекция, сервиз и др.).

(5) За деклариране на неверни данни, деклараторът носи наказателна отговорност по чл. 313 от Наказателния кодекс.

Допълване на декларацията

Чл. 8. В срока по чл. 26, ал. 1 длъжникът има право да допълва декларацията по чл. 7, ал. 2, ако е пропуснал да обяви имущества или доходи поради грешка или невнимание. Допълването се обявява в особения регистър.

Особен регистър

Чл. 9. (1) Агенцията по вписванията води особен регистър на длъжниците по този закон. Регистърът е публичен.

(2) Съдът е длъжен да изпрати за обявяване в особения регистър препис от съдебните актове в деня на постановяването им или най-късно на следващия работен ден. Съдът обявява в регистъра и всички предвидени в този закон документи по делото в еднодневен срок.

(3) Заинтересованите лица се смятат за уведомени за обявените съдебни актове.

(4) Министърът на правосъдието издава наредба за воденето на особения регистър.

Разглеждане на молбата

Чл. 10. Съдът разглежда молбата за защита при свръхзадълженост в закрито заседание и се произнася с решение в едноседмичен срок. Решението, молбата за защита при свръхзадълженост и приложенията ѝ се обявяват в особения регистър.

Решение за защита при свръхзадълженост на физическите лица

Чл. 11. (1) Когато констатира свръхзадълженост и другите предпоставки по този закон, съдът с решението си:

1. обявява свръхзадълженост на длъжника;
2. поставя длъжника под защита;
3. определя несеквестируемото имущество и несеквестируемите доходи на длъжника;
4. назначава длъжника за пазач на декларираното имущество по чл. 7, ал. 2, т. 1.

(2) С решението за поставяне под защита при свръхзадълженост, съдът приема списък на кредиторите въз основа да данните, предоставени от длъжника. Всеки кредитор със съдебно установено вземане може да поиска да бъде допълнен в списъка. Списъкът и допълването му се обявяват в особения регистър.

(3) Решението за защита при свръхзадълженост на физическите лица действа по отношение на всички. Решението е окончателно в частта, в която се допуска защитата.

Отхвърляне на молбата

Чл. 12. (1) Съдът отхвърля молбата, когато установи, че длъжникът е недобросъвестен, или че не е свръхзадължен, или че затрудненията на длъжника са временни.

(2) Когато установи, че декларациите по чл. 7 са с невярно съдържание и случаят не е явно маловажен, съдът спира делото и уведомява прокурора.

Обжалване на решението

Чл. 13. (1) Решението, с което молбата се отхвърля, може да се обжалва от длъжника.

(2) Решението, с което молбата се уважава, може да бъде обжалвано в едноседмичен срок от длъжника и от кредиторите в частта относно несеквестрируемото имущество и несеквестрируемите доходи.

Действие на решението

Чл. 14. От деня на вписване на решението в особения регистър:

1. всички задължения на длъжника стават изискуеми;
2. непаричното задължение се превръща в парично по пазарната му стойност към датата на решението, освен ако задължението е за изработка или услуга с материали на клиента;
3. спира начисляването на лихви и неустойки върху задълженията на длъжника.

Отмяна на решението

Чл. 15. (1) В едногодишен срок от обявяване на решението за защита при свръхзадълженост, всеки от кредиторите и прокурорът могат да предявят иск за отмяна на решението на някое от основанията по чл. 3, ал. 1, изречение второ.

(2) В тримесечен срок от узнаването, но не по-късно от една година от обявяване на решението за защита при свръхзадълженост, всеки от кредиторите и прокурорът могат да предявят иск за отмяна на решението, ако длъжникът е декларирал невярно обстоятелство по чл. 7, ал. 2, т. 1 и 2 или не е декларирал имуществата и доходи по чл. 16, ал. 1, или се е разпоредил с декларирано или подлежащо на деклариране имущество и доходи.

(3) Исковете по ал. 1 и ал. 2 се предявяват пред съда по защитата.

(4) Отмяната не се допуска, ако нарушенията са явно маловажни.

(5) При отмяна на решението, длъжникът отговаря за причинените вреди, а последиците от поставяне под защита при свръхзадълженост се смятат невъзникнали.

(6) Делото за отмяна се разглежда с участието на прокурор.

Новопридобити имуществата и доходи

Чл. 16. (1) Когато в тригодишен срок от обявяване на решението за защита при свръхзадълженост длъжникът придобие имущество, надвишаващо несеквестрируемото имущество, включително по наследство, дарение, печалби от хазартни игри или други доходи, имуществата и сумите, надвишаващи несеквестрируемото имущество и несеквестрируемите доходи, се отнасят за удовлетворяване на кредиторите.

(2) Длъжникът трябва да декларира имуществата и доходите по ал. 1 пред съда в срок от един месец от придобиването им. Декларацията се обявява в особения регистър.

Особена сметка

Чл. 17. (1) Особената сметка се открива на името на длъжника в обслужващата съда банка, на която се изпраща препис от решението за защита при свръхзадълженост. Сметката се обявява в особения регистър.

(2) Длъжникът внася паричните средства, надвишаващи несеквестрируемите доходи, по особената сметка. Длъжникът няма право да се разпорежда с особената сметка до изтичане на три години от обявяване на решението.

(3) Кредиторите на длъжника се удовлетворяват от особената сметка по реда, предвиден в Закона за задълженията и договорите.

(4) След изтичане на тригодишния срок от обявяване на решението средствата по сметката, които не са запорирани, остават на разположение на длъжника.

Забрана за разпореждане и изменения на правоотношенията

Чл. 18. (1) Длъжникът няма право да се разпорежда с имуществата по чл. 7, ал. 2, т. 1 и чл. 16 в периода от подаването на молбата до изтичането на три годишният срок по чл. 26. След изтичането на този срок, длъжникът може да се разпорежда с имуществата, върху които няма залог, ипотека, възбрана или запор.

(2) Длъжникът няма право да договаря изменения в правоотношенията, по които той е длъжник или кредитор в периода по предходната алинея, които засягат имущества по чл. 7 ал. 2, т. 1 и по чл. 16 .

(3) Длъжникът няма право да признава искове и да се отказва от или оттегля предявени искове, нито да прави спогодби по дела, които засягат имущества по чл. 7 ал. 2, т. 1 и по чл. 16 .

(4) Длъжникът е длъжен да пази имуществото по чл. 7 ал. 2, т. 1 и по чл. 16 с грижата на добър стопанин.

Запазване на обезпеченията

Чл. 19. (1) Кредитор, чиито вземания са обезпечени преди датата на обявяване на решението за защита с ипотека или залог, запазва обезпеченията си. Несеквестрируемостта на вещь или правото не може да се противопостави на ипотекарния, съответно на заложния кредитор.

(2) Кредитор, който упражни право на задържане, се удовлетворява с предимство от стойността на задържаната вещь или право.

(3) Кредитор, който има насрещно задължение, има право да извърши прихващане срещу вземането си. Ако вземането или задължението е непарично, то се оценява в пари.

Оспорване на вземанията

Чл. 20 (1) Всеки кредитор може да оспори пред компетентния съд вземанията на други кредитори.

(2) Всеки кредитор до приключване на съдебното дирене във въззивната инстанция, като поеме разноските по водене на делото, може да встъпи в дела, заведени срещу длъжника и да оспорва иска.

Упражняване на имуществените права на длъжника

Чл. 21. (1) Всеки кредитор, за своя сметка, може да упражни имуществените права на длъжника, освен ако се касае за такива права, упражнението на които зависи от чисто личната преценка на длъжника по реда на чл.134 ЗЗД.

(2) Ако упражнението на правото не се състои в предявяване на иск, кредиторът, за да извърши действието, трябва да бъде овластен от съда по реда за обезпечаване на исковите. Определението на съда се обявява в особения регистър.

(3) Всеки кредитор може да встъпи в дела, образувани по иск на длъжника, като поеме разноските по водене на делото.

Публични вземания

Чл. 22. Актовете за установяване на публични вземания, които не са връчени преди поставянето на длъжника под защита при свръхзадълженост, се обявяват в особения регистър. Всеки кредитор може да ги оспори в тримесечен срок от обявяването по предвидения за съответното вземане ред.

Отменителни искове

Чл. 23. Всеки кредитор може да иска да бъдат обявени за недействителни спрямо него действията, които го увреждат, по реда на чл. 135 от Закона за задълженията и договорите. Исковата молба се обявява в особения регистър. Останалите кредитори могат да встъпят в делото в тримесечен срок от обявяването.

Осребряване на имуществото на длъжника

Чл. 24. (1) Имуществото на длъжника се осребрява по общия ред. Съдебният изпълнител уведомява кредиторите за започналото изпълнение чрез обява в особения регистър.

(2) Съдебният изпълнител следи служебно за несеквестрируемите имущества и доходи. Длъжникът може да прави възражение за несеквестрируемост във всеки етап на принудителното изпълнение.

Вземанията по неприключили дела

Чл. 25. (1) Вземанията срещу длъжника по неприключили дела, по които не е встъпил кредитор, включително за такси и разноски по делото, се удовлетворяват от имуществото, за което е допуснато обезпечение по делото.

(2) Вземания срещу длъжника за такси и разноски по дела, заведени от него, ако не е встъпил кредитор, се удовлетворяват от имуществото по чл. 7 , ал. 2, т. 1 и 2 и чл. 16 по общия ред.

Погасяване на задълженията

Чл. 26. (1) След изтичането на три години от обявяване на решението за защита в особения регистър всички имуществени задължения на длъжника, възникнали преди обявяване на решението, се погасяват.

(2) Погасяват се и всички задължения, които са породени от правоотношения, факти и обстоятелства, настъпили преди обявяването на решението, но са възникнали след обявяването.

(3) Не се погасяват задълженията за издръжка и гледане, както и задължения от непозволено увреждане от престъпление, извършено от длъжника.

Ограничения в правата на длъжника

Чл. 27. (1) Длъжник, който е получил закрила, няма право за срок от десет години от обявяване на решението:

1. да участва в учредяването на търговски дружества;
2. да бъде избран за управител, член на съвета на директорите, съответно на управителен или надзорен съвет, контролър или прокурист на търговски дружества;
3. да бъде избран в ръководните органи на кооперации и организации с нестопанска цел.

(2) Несеквестрируеми недвижими имоти на длъжник, който е поставен под защита, за срока по ал. 1 не могат да се предоставят като обезпечение.

(3) Длъжник, който е бил поставен под защита при свръхзадълженост и впоследствие е започнал дейност като едноличен търговец, занаятчия или упражняващ свободна професия, за срока по ал. 1 е длъжен да съобщава това обстоятелство на лицата, с които договаря.

Заличаване от регистъра

Чл. 28. След изтичане на десет години от обявяване на решението за поставяне под защита длъжникът и всички обявени съдебни актове и документи за него се заличават от особения регистър.

Предсрочно заличаване

Чл. 29. (1) Длъжник, който е удовлетворил кредиторите след обявяването на решението за защита, включително за погасените задължения по чл. 26, се заличава от особения регистър. За него отпадат и ограниченията по чл. 27 .

(2) Заличаването се извършва по молба на длъжника, придружена с декларации с нотариално заверени подписи на кредиторите от списъка на кредиторите.

(3) Ако някой кредитор откаже да удостовери погасяването на вземането си, длъжникът може да го установи по исков ред.

Повторно искане за защита

Чл. 30. Длъжник, който е получил защита при свръхзадълженост, може да иска ново поставяне под защита след изтичане на десет години от обявяване на предходното решение за защита.

Забрана за притесняване на длъжника

Чл. 31. (1) Кредиторите нямат право, освен по установения процесуален ред, да искат от длъжника, който е поставен под защита, или от негови близки, частично или пълно удовлетворяване на вземанията си, както и да искат действия, които могат да ги облагодетелстват по какъвто и да било начин. В частност, забранява се притесняването на длъжника от кредитора или чрез трети лица посредством устни съобщения и покани, чрез обаждания или съобщения по телефона, електронна поща, писма или други действия, които според естеството си могат да предизвикат основателно безпокойство.

(2) По молба на длъжника, съдът по защитата може да издаде заповед, забраняваща на кредитора да общува с длъжника и да го доближава, както и да му забрани конкретни действия. За постъпилата молба съдът уведомява прокурора.

Административно наказателна разпоредба

Чл. 32. (1) За нарушения по чл. 31, ал. 1 виновният се наказва с глоба от 1 000 до 5 000 лева, а за нарушения на заповедта по чл. 31, ал. 2 наказанието е глоба от 3 000 до 8 000 лв. За повторно нарушение глобата е от 3 000 до 8 000

лв. за нарушения по чл. 31, ал. 1 и от 5 000 до 13 000 лв. за нарушения по чл. 31, ал. 2.

(2) Актовете за установяване на нарушението се издават от органите на Министерство на вътрешните работи, а глобата се налага от съда по защитата.

Субсидиарно прилагане на Гражданския процесуален кодекс

Чл.33. За неуредените в този закон въпроси се прилага Гражданският процесуален кодекс

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

Параграф единствен. Законът влиза в сила три месеца след обнародването му в Държавен вестник.

ВНОСИТЕЛИ:

МОТИВИ
КЪМ
ПРОЕКТА ЗА ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА ПРИ СВРЪХЗАДЪЛЖЕНОСТ НА
ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА

Свърхзадължеността на гражданите е резултат на обективни и субективни обстоятелства - свиване на пазара на труда, влошаване на условията за малък и среден бизнес, неудачни стопански инициативи, както и на чисто житейски неблагоприятия.

Основен принцип на гражданското право е, че длъжникът отговаря с цялото си имущество. Длъжникът физическо лице, за разлика от търговските дружества, дори след осребряване на цялото му имущество, не се освобождава от непогасените задължения. Тези задължения продължават да растат, като няма реални изгледи кредиторите да бъдат удовлетворени в бъдеще. Така значителен брой хора изпадат в бедствено положение като "вечни длъжници", състояние, което ги прави безполезни за обществото и за стопанството в частност.

Общественият интерес изисква на "вечните длъжници" да се даде възможност отново да се ангажират в общественнополезна дейност.

След анализиране на европейските практики по отношение на регламентацията на обществените отношения в областта на свърхзадължеността на физическите лица, както и на такива извън Европа и с оглед непреодолимата свърхзадълженост на гражданите е оправдано да се твърди, че е необходимо приемането на Закон за защита при свърхзадълженост на физическите лица. Законопроектът е нов за съвременното законодателство и целта е да се прекрати състоянието на свърхзадълженост на физическите лица, позволявайки им да получат втори шанс или разпространеното в други европейски практики - „Fresh start“. Приемането на закон в областта на свърхзадължеността на физическите лица е израз на зачитането на Правото на Европейския съюз (ЕС), на правилното разбиране на задълженията, които България е поела с членството си в ЕС, на готовността ни да следваме примера на държави като Германия, Франция и др. В Регламент (ЕО) № 1346/2000 (параграф 9) изрично е посочено, че той следва да се прилага към производства по несъстоятелност, независимо дали длъжникът е физическо или юридическо лице, частно лице или търговец. Подобаващо внимание следва да бъде обърнато и на Доклада на Европейската комисия от 12.12.2012 г. Той е базиран и на резултатите от проведено чрез интернет обществено допитване в периода между март и юни 2012 г., при което

Комисията е получила общо 134 отговора от всички държави членки с изключение на България и Малта, като респондентите от Обединеното кралство (21%), Румъния (20%) и Италия (12%) представляват повече от 50% от всички респонденти.

Предложеният законопроект предвижда свръхзадължените граждани да се освободят от дълговете си при определените в закона условия. За целта длъжникът трябва да обяви пред съда, че е свръхзадължен и да декларира цялото си имущество и доходи, като по този начин ги предоставя на разположение на кредиторите за удовлетворяване на вземанията им. Предпоставките за допускане на защитата са:

- съотношението между активите и пасивите на длъжника безспорно да показва, че с осребряване на имуществото и с разумно очакваните доходи за следващите три години, е невъзможно да бъдат погасени задълженията;

- длъжникът да е добросъвестен - да не е изпаднал в свръхзадълженост в резултат на извършено от него умишлено престъпление, преднамерено, като е поел задължение без намерение да го изпълни или за да увреди кредитор, или е станал свръхзадължен поради разсипничество.

Защитата от свръхзадълженост се допуска в охранително производство пред районния съд. Съдът не проверява истинността на декларираните обстоятелства. Тази възможност е предоставена на кредиторите.

Предвидено е създаването на особен регистър, който да се води от Агенцията по вписванията. В регистъра се обявяват молбата за защита, приложенията ѝ, всички изменения в обстоятелствата (недекларирани имущества, новопридобити такива, допълнителни доходи, непосочени кредитори и длъжници и др.)

След изтичането на 3 години от обявяването на молбата всички необезпечени задължения на длъжника се погасяват.

Основен принцип на законопроекта е правата на кредиторите в рамките на завареното имущество и доходи и новопридобитите в тригодишния период, да не бъдат засегнати от допускането на защита. Срещу такива имущества и доходи изпълнението продължава до осребряването им. Кредиторите остават в същото положение, в каквото биха били, ако длъжника не е поискал защита. Те могат да се удовлетворяват от цялото имущество на длъжника. Същевременно, чрез особения регистър, кредиторите ще бъдат информирани както за наличното имущество, включително длъжниците на длъжника, така и за другите кредитори. Всички кредитори запазват обезпеченията си. Запазва се правилото, че несеквестируемостта, включително на жилище, не може да се противопостави на ипотека или залог.

Единственото засягане на правата на кредиторите е предвиждането на закона, да спре начисляването на лихви и неустойки върху всички задължения, освен за обезпечените с ипотека или залог.

Кредиторите имат право да оспорват вземанията на други кредитори и да събират вземанията на длъжника. По предвидения законов ред те могат да искат унищожаване на сделки, които ги увреждат.

Когато длъжникът не е имал право да получи защита, поради недобросъвестност или защото не е свръхзадължен по смисъла на закона, всеки кредитор може да поиска отмяна на решението за поставяне под защита. Кредиторите могат да поискат отмяна на решението за защита, ако длъжникът не е декларирал имуществата и доходи, както и ако неправомерно се е разпоредил с такива имуществата и доходи.

След подаването на молбата, последващите действия се развиват без участие на длъжника и без административна намеса от държавен орган. Единственото, което е длъжен да прави длъжникът е да съхранява декларираното имущество и да декларира новопридобитите активи, както и да внася доходите, които надвишават несеквестрируемите в особена сметка.

В 10 годишен период от обявяването на молбата, длъжникът е ограничен в правата си. Той не може да бъде учредител на търговски дружества, управител, член на съвета на директорите, на управителен и надзорен съвет, както и на управителни и надзорни органи на кооперации или организации с нестопанска цел. Тези ограничения отпадат, ако длъжникът изплати задълженията си, макар и погасени.

Предвидена е и забрана за кредиторите да притесняват длъжника, да искат изпълнение или изменение на правоотношенията.

ВНОСИТЕЛИ: